

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis
Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev
De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo**

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

Capvt III.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15617

& Imperij Lib. VII. Cap. II.

309

publicam tranquillitatem tentaverint. Præterea disertè damnatis Episcopis inhibent ne ad Principes accedant, neve rescripta impetrant; quæ nulla esse pronuntiant ijdem Augusti, si eorum Episcoporum damnatio peracta sit justam ob causam. Quicunque residentibus sacerdotibus fuerit episcopali loco detrusus & nomine, si aliquid vel contra sententiam vel contra quietem moliri fuerit deprehensus, rurisque sacerdotium petere à quo videatur exclusus, procul ab ea urbe quam indignas inficit, secundum legem diuine memoriæ Gratiani, centum milibus vitam agat. Infrā: Sit huiusmodi personis tenore presentis legis inlicitum sacra nostra adire secreta, & impetrare rescripta. Omnia dejectis per culpam sacerdotio personis que imperrata sunt, infecta permaneant.

XIII. Manet itaque sententia à me paulò ante prolatā, judicia nempe in synodis provincialibus lata adversus Episcopos appellatiōne obnoxia non fuisse secundum antiquos canones, tametsi revisioni locus esset si ita Princeps rescripto jubaret. Obtinebat ea consuetudo, non solum in Oriente, sed etiam in Gallia; ut constat ex iis quæ Valerianus Episcopus Autissiodorensis differuit in synodo Agrippinensi quæ anno CCCXLVI. habita est adversus Euphratam illius civitatis Episcopum. Eum quinque Episcopi deposuerant propter hæresim. Primi vero judices optarunt ut damnatio ab ipsis de cœta confirmaretur & approbaretur à majori Episcoporum Gallianorum numero. Eam itaque ob causam Metropolitanos octo provinciarum evocarunt ad Coloniam Agrippinam, Treverensem nimirum, Arelatensem, Lugdunensem, Vesontionensem, Moguntinum, Remensem, Senonensem, & Rothomagensem; qui eō accesserunt ad postulatum fratrum, ut ipsi aiunt. In eo Concilio Valerianus dixit validam esse depositionem à quinque illis Episcopis decretam, neque necessarium prorsus fuisse ut nova hæc congregatio fieret. Valerianus Episcopus dixit: *Eisi non omnes conseniores, hic apud Agrippinam Dei voluntate qui sumus adunati, conveniēmus, sufficerat à quinque Episcopis Euphratam blasphemum, quia Christum Deum negat, pro meritis suis sententiari * eodem jure esse depositum.* Infrā: Ideo eundem censio justè esse depositum. Idipsum luculentius probant verba Amandi Episcopi Argentoratensis in eodem Concilio, qua sic habent: *Amandus Episcopus dixit: Siquidem in presenti, quando Euphrata à quinque Episcopis sententiam accepit, me inter ipsos fateor esse consentancum, qui epistolis meis ad eundem deponendum consensi, secundum falsam doctrinam ipsius, qui Christum Dominum*

Lxxviii. Christiani
est in appendice
cod. Theodof.
p. 94

Deum negat, merito in ipsum sententiam collatam esse constat. ad cuius damnationem consensus.

XIV. Saturninum Episcopum Arelatensem Gallicani Episcopi in synodo Parisiensi excommunicarunt anno trecentesimo sexagesimo secundo: qui, nulla mentione facta confirmationis à Romano Pontifice decreta, synodicam suam epistolam misserunt ad Episcopos Orientis. Significant se inter excommunicatos reponere Auxentium & reliquos Episcopos quos excommunicatos fuissent scriperant Episcopi orientales; tum denuntiant excommunicatum à se fuissent Saturninum Arelatensem. *Saturninam, qui statutis salubribus impissimè contradixit, secundum fratrum nostrorum geminas jam literas excommunicatum ab omnibus Gallicanis Episcopis caritas vestra cognoscas; quem & vetera, dissimulata famam licet, crimina & cetera edita epistolis suis nova temeritatis irreligiositas indignum Episcopi nomine esse fecerunt.*

C A P V T III.

Synopsis.

I. *Synodus Sardicensis jus illud imperatorium, nempe decernendi revisiones, transfudit in Episcopum Romanum.*

II. *Ei synodo occasionem dedit causa Athanasii in synodo Tyri & Antiocheni damnati. Attamen Iulius Episcopus Romanus eum in suam communionem recepit, spreta orientalium intercessione.*

III. *Cum ex ea contradictione schisma imminent inter Ecclesias, Imperatores Concilium convocarunt apud Sardicam. Res tamen in divortium abiit, eo praetexto, quod Episcopi occidentales publicè recipieren Episcopos dejectos.*

IV. *Synodus Sardicensis dejectos sedibus suis restitu postulavit à Constantio, quod ille imperavit. Synodica epistola Concilii Sardicensis nullam mentionem facit canonum apud Sardicam condierum.*

V. *Inquiritur an Concilium Sardicense sit Occumenicum. Convocatio ejus ea mente facta est ut esset Occumenicum. Verum, ob divortium, censeri tantum potest occidentale. quo modo illud vocant Hilarius & Epiphanius.*

VI. *Huc Concilio debetur prima origo juris Summi Pontificis, quoad depositiones Episcoporu. Nihil tamen statuit adversus supremam synodorum provincialium autoritatem. Concessit enim tantum jus decernendi revisionem. Revisione autem multum differt ab appellatione. Sed hinc nata errandi occasio, quod Synodus Sardicensis impropiè natus verbo appellandi & provocandi.*

VII. *Decernere igitur poterat Episcopus Romanus causa retrahitionem; remitto videlicet integrum iudicio ad Episcopos provincias, & ad finitos. Revisione non impidebat quin sententia depositionis mandaret executionem.*

VIII. *Novans esse hanc institutionem probatur ex Oso Cordubensi, qui synodo presidebat.*

Q q iii

* Legendum est
qua iure esse depo-
sitionem.

I X. Perturbatus est ordo canonum Sardicensium.

X. Canon tertius Episcopo Romano tribui ius determinandi revisionem, aut eam denegandi. Quartus vero prohibet ne quis ordinetur in loco dejecti, donec apud apostolicam sedem determinatum fuerit an revisione concedenda sit. Sed non praecepis supercedendum esse interim depositione.

XI. Septimus edicit ut si revisio concedenda sit, Episcopus Romanus dei judices ex vicina provincia, qui causam retrahent cum primis judicibus. Tum posse illum missere Legatum qui synodo presideat.

XII. Interpretes Graci non ceperunt sensum horum canonum. Contendunt enim licere Episcopo damnato russum appellari a judicio Episcoporum quos Pontifex Romanus delegaverit, quod falsum est. Reclum hoc loco videt Hincmarus.

XIII. Leges civiles prohibent ne iudex appellationis causam remittat in provincias, quod fraudi fuit Balsamoni; cum non intelligeret in Concilio Sardicensi non agi de appellatione, sed tantum de retractione. Explicantur ambages Balsamoni.

XIV. Explicatio canonum Sardicensium proposita ab auctore, petita est ex Hincmaro in epistola ad Ioannem octavum nomine Caroli Calvi scripta.

XV. Canon Sardicensis non vetat quin damnatus possit etiam implorare auxilium Principis.

XVI. Indicatur discriben autoritatis imperatoria & ejus que tributa est Episcopo Romano in Concilio Sardicensi.

XVII. Referuntur ipsa verba canonum Sardicensium.

I. C A N O N E itaque Nicæno firmata est, ut diximus, suprema synodus provincialium auctoritas in ferendis judicis: que temperata fuit rescriptis Principum, qui revisiones causarum fieri præcipiebant. Hinc novæ regulæ data occasio, quam Sardicense Concilium condidit anno trecentesimo quadragesimo septimo, qua transfusa est in Episcopum Romanum potestas illa quæ Imperatoribus competebat concedendi revisiones hujuscemodi; eo tamen adhibito temperamento quod infra adnotabitur in explicatione canonum hujus Concilij, postquam ejus celebrandi causas exposuero.

II. Ei occasionem subministravit causa sancti Athanasij Episcopi Alexandrini. Quippe eum Episcopi orientales, qui factio erant Eusebij Nicomediensis Episcopi, vel quos artificis ille suis incautos decipiebat, in synodis Tyria & Antiochena damnaverant. Contra Iulius Episcopus Romanus in synodo Romana, quæ ex Episcopis Italiae constabat, Athanasium recepit in communionem suam, insuperhabita intercessione orientalium, qui Romam miserunt decreta damnationis adversus Athanasium decreta. Hæc ergo, ut dixi, occasio fuit celebrandi Concilij.

III. Nam Imperatores Constantius & Constanus, cupientes extinguere schisma ea

occasione emergens, literis suis Concilium convocarunt apud Sardicam; quæ Illyrici ^{1000, 11, 12} civitas erat, in Imperio occidentali sita, & in confinio Thraciæ, quæ ad Imperium Orientis pertinebat. Convocatum illud fuit ex magnis provinciis utriusque Imperij: sed numerus Episcoporum coæcitus est ad octoginta ex unoquoque Imperio. Cum orientales Sardicam convenissent, occidentibus se conjungere noluerunt, neque cum eis corpus Concilij constituere, probabili in speciem argumento. Declararunt enim ferre se non posse ut Athanasium & Marcelum Ancyranum communione sui publicè honestarent occidentales, quod de retractanda eorum excommunicatione ageretur, déque eorum depositione à superioribus syndicis decretâ, cuius judicij executio retardari non poterat eo praetextu quod Concilium Romanum eosdem Episcopos in suam communionem suscepisset, cum ea ipsi auctoritas non compereret. Nos enim omnino illis communicare noluimus, nisi eos quos damnavimus projecissent, & dignum honorem Concilio Orientis tribuerent, inquit illi in sua epistola synodica. Quoniam vero occidentales eis morem in hac parte gerere recusabant, arrepta est protinus ab orientalibus occasio divorti, quod probè intelligent fieri non posse quin calumniæ Athanasio impactæ detergerentur; id est que noctu fugerunt in Thraciæ urbem Philippopolim. Illic actiones Concilij sui continuantur, sub nomine Concilij Sardicensis, adversus occidentales, quemadmodum isti Sardici, quod synodus convocata fuerat, eam continuarunt adversus auctores factionis orientalium.

IV. Constatbat synodus illa Sardicensis ex octuaginta Episcopis Occidentis, ac præterea aliquot Eusebianis, qui agnoscentes dolos & malam fidem sociorum suorum, secessione ab eis facta, legitimo conventui adhæserunt. Hæc ergo synodus, quæ Sardicæ constitutæ, Athanasium & Marcelum sedibus suis restituit jussit. Restitutionem autem illam scriptis quaquaversum syndicis epistolis significavit Imperatoribus, Iulio Episcopo Romano, Ecclesiæ Alexandrinae, & universis Episcopis Ecclesiæ catholicae. Constantius, à fratre suo Constante & à Legatis veri Concilij Sardicensis rogatus, rescripto jussit ut Athanasius aliquique Episcopi qui dejecti fuerant, sedibus suis restituerentur. Ac licet Constanus factio Magentij tyranni tum occisus fuisset, Constanus, tametsi inimicis Athanasij aperte faveret, Episcopos tamen sedibus suis reddi procuravit. Interim dum hæc agebantur,

& Imperij Lib. VII. Cap. III.

311

Athanasius ex urbe Roma in Orientem, ubi Constantius morabatur, accedens, indeque Alexandriam profectus, synodicam de restitutione sua epistolam subscribi obtinuit à c. c. x. l. i. v. Episcopis ex Oriente aut Occidente. Epistola porrò illa nihil aliud continet prater restitutionem Episcorum & causas ob quas eam fieri synodus decreverit, tum depositionem nonnullorum Episcorum factionis orientalium; nulla interim mentione facta canonum apud Sardicam conditorum.

V. Historiam Concilij Sardicensis heic per aversionem describendam esse existimavi; quoniam observatio illa, quæ verissima est, & colligitur ex variis locis Athanasij & Hilarij, valde conductus ad deciden-
dam celebrem illam controversiam, quam illustrissimi Cardinales Baronius & Perrenius summa cura tractant, an videlicet Concilium Sardicense sit Oecumenicum. Hac verò quæstione semel definita, facilis esse videtur responso an. xx. i. canones in Sardensi synodo editi ejusdem auctoritatis sint ac Nicæni. Cui quæstioni respondeo, con-
vocationem hujus Concilij ea mente factam esse ut Concilium Oecumenicum celebra-
retur, id est, compositum ex Legatis omnium Dioceseon & magnarum provinciarum Imperij orientalis & occidentalis, intra quorum limites Ecclesia Christiana penè coërcebatur. Sed quia divortium ante contigit quām Concilium foret constitutum ex Episcopis utriusque Imperij, res in eo definitæ spectari non possunt nisi tanquam à Concilio occidentali decretæ, quandoquidem decretæ sunt absentibus Episcopis orientalibus. Sanè sanctus Hilarius Episcopus Pictavensis, qui tum vivebat, itēmque Epiphanius, Concilium illud Sardicense vocant Concilium Occidentale. Nam quod ad cccxli. Episcopos attinet, referri numerus ille non potest ad eos tantum qui Concilio interfuerunt, sed etiam ad eos qui restitutioni Athanasij subscripterunt post celebrazione Concilij.

V I. Huic tamen Concilio debetur prima origo juris Summi Pontificis quoad judicia canonica Episcorum. Quanquam si rem propriū introspiciamus, neque canonum verba egrediamur, manifestum erit nihil illic statutum esse adversus supremam synodorum provincialium auctoritatem canone Nicæno firmatam. Fateor equidem hæcenus univeris persuasum fuisse repertam esse in synodo Sardensi legem de appellationibus adversus Episcorum judicia, easque à Summo Pontifice judicandas esse ex

præscripto hujus Concilij. Verum ut ab ea persuatione recedam facit quod à me obser-
vatum est, nempe jus tantum concedendi revisionem à synodo Sardensi introductum esse in gratiam sedis apostolicæ & in quod-
dam velut detrimentum auctoritatis impera-
toriae. Hæc interpretatio mea est: quam
cum aliquot viris doctis aperuissim, eam illi
suffragio suo comprobarunt. Discremen
quippe est inter appellationem & revisio-
nem. Illa namque integrum causæ cognitio-
nem transfert ad judicem superiorem, qui
quæstionem excutit & definit in suo tribuna-
li. At revisio definitivum judicium relinquit
priori jurisdictioni, ea ratione, ut prioribus
judicibus novi etiam adjungantur; ut con-
stat ex quadam constitutione Græca quam
Cujacius restituit in suis Observationum lib-
bris. Sed huic persuasione quam dixi occasio-
nem dedit ipsa synodus Sardensis, quæ
vocibus appellandi & provocandi impropiè
utitur, quod retractatio vicem subeat ap-
pellationis. Vnde factum ut sequens actas
existimaverit in his canonibus agi de vera
appellatione, juxta propriam hujus vocis
significationem.

VII. Attamen jus in ea synodo quæsi-
tum Episcopo Romano diversum prorsus
est à judicio appellationis, cum nihil aliud
ei concessum sit quām ut decernere possit
causa retractationem. Quippe synodus sta-
tuit ut si Episcopus damnatus Pontificem
Romanum appellaverit, in potestate ejus
sit appellationem respondei, quo pacto senten-
tia Episcorum provincias confirmabitur,
aut eam admittendi. Quo casu, debet
Episcopus Romanus judicium integrum re-
mittere ad Episcopos provinciæ, & ad fini-
timos, ut illi causæ cognitionem suscipiant
præsente Legato Summi Pontificis, si is
existimaverit mittendum esse. Præterea, ap-
pellationis ea vis est ut priore interim sen-
tentia supersedendum sit, quod aliter obti-
net in revisione. Nam configugum illud ad
apostolicam sedem non impediens quin interim
sententia depositionis executioni man-
daretur.

VIII. Hujus autem juris novam esse
institutionem probant verba canonis. Si pla-
ceret vobis (inquit Osius Cordubensis Episco-
pus, qui synodo præsidebat) sancti Petri
Apostoli memoriam honoremus. Non ait con-
firmandam esse antiquam traditionem,
quemadmodum fieri consuevit in negotiis
quæ renovatione tantum aut explicatione
juris antiqui indigent.

IX. Instituio porrò illa continetur in
tribus canonibus apud Dionysium Exiguum
& apud Cresconium in Breviario Canonum,

*Episcopi lib. 2.
cap. 15. §. 54*

*Hilarij in lib. ad-
versus Constanti-
num, Epiphanius
harr. 71.*

*Vide supra in Ad-
dit. ad cap. 16.
lib. 2.*

tertio videlicet, quarto, & septimo. Transpositi sunt tamen haud dubie hi canones; removendique ab hoc loco sunt quintus & sextus, qui de materia prorsus diversa tractant, ut tertius, quartus, & septimus simul collocentur. Quod eo eordine fieri potest, ut ponantur v. vi. & vii. quemadmodum citantur in collectione Ferrandi Diaconi; vel iii. iv. & v. ut habet collectio Graca.

X. Vnusquisque eorum canonum, quos ex collectione Dionysiana ab Ecclesia Romana recepta proferam, quiddam speciale continet quod in aliis non habetur. Quippe tertius jubet ut si quispiam Episcopus existimet sibi justam causam suppetere postulandi ut negotium retractetur, primi judices ad Episcopum Romanum scribant, ut si retractandi locus erit, iudices donet; si vero secus ei visum fuerit, res constitutæ suum robur obtineant. Itaque hic canon Episcopo Romano tribuit supremam auctoritatem decernendi revisionem, aut eam denegandi, dato insuper jure delegandi novos iudices. Canon autem quartus vetat ne in locum Episcopi dejecti alius substituatur, donec causa fuerit in judicio Episcopi Romani determinata. Vis pontificiae auctoritatis continetur hoc canonе. Ejus porro sensus hic est, ut velit non antea ordinari posse Episcopum in loco depositi quam determinatum fuerit apud apostolicam sedem an revisio concedenda sit dejecto, atque adeo supersedendum esse interim quoad hoc executione judicij facti in provincia. Nihil tamen hujuscemodi vetat quoad depositiōnem damnati; quam nihilominus pergebant, ut ostendamin capite vigesimo primo. Quanquam canon quintus & septimus Concilij Sardicensis id satis manifeste docent.

XI. Septimus ergo canon prescribit ordinem judiciorum, postquam ab Episcopo Romano concessa fuerit revisio, atque ita agendum esse eo casu, ut Summus Pontifex donet iudices ex vicina provincia, qui causam retractent cum prioribus judicibus; tum ut Pontifex Legatum quoque mittere possit Concilio præfuturum, si ipsi visum fuerit aliquem esse mittendum. Revisio hæc omnino similis est *propositioni* quam vocant *erroris* adversus decretum Parlamenti, quæ rescripto Principis instituitur: cui definenda interesse debent priores iudices, itemque par novorum judicium numerus; ac præretra duo.

XII. Interpretes Græci Zonaras & Balsamo, qui commentarios ediderunt in hos canones Sardicenses, itemque Harmeno-

pulus in Epitome canonum, genuinum eorum sensum non ceperunt. Contendunt enim licere Episcopo damnato rursus appellare a judicio lato ab Episcopis quos Pontifex Romanus delegaverit. Rationem autem huius opinionis Balsamo petit ex canonе quarto, tametsi is additio tantum fit ad tertium, ad supersedendum videlicet executione prima sententiæ, ut ipsa canonis verba indicant. Id sanè vidit Hincmarus: qui post laudatos canones tertium & septimum Synodi Sardicensis, quarti synopsi his verbis expressit: *In terim tamen alter Episcopus non ordinetur.* At Zonaras, quem sequitur etiam Balsamo, secundam hanc appellationem institutam putat his verbis septimi canonis: *Quod si is qui rogat causam suam iterum audiri.* Et tamen certum est ea verba respicere tantum ad primum judicium.

XIII. Hæret autem Balsamoni aqua, ex eo quod cum legibus Principum prohibutum sit ne judex appellationis causam remittat in provincias, hi tamen canones decernunt ut Pontifex Romanus iudices donet in provinciis. Itaque eò confugit ut dicat *presentem canonem esse specialem, & ita editum esse propter via longitudinem, & ne vexentur Episcopi in adeo longinquam & alienam regionem trahendi.* At gravius laborat idem Balsamo in explicatione judicij secundæ appellationis, quæ rursus committitur judicibus delegatis ex provincia finitura ei à cuius judicio appellationum fuit. Quod adversum est legibus; ideoque Balsamo id dictum esse putat *specialius*; nisi si quis dicere velit secundos iudices non esse eosdem cum primis. *si autem dixeris, inquit, alios esse Episcopos qui sententiam tulerint, nihil inveneris repugnat.* Sed lapsus heic non esset Græcus ille interpres, si animadvertisset novum istud judicium institutum non esse ad judicandam appellationem, sed ad retractandum negotium, neque duas in una eademque causa appellationes introduci ab his canonibus, sed tantum expostulationem.

XIV. Sed illud monendum est, non esse me inventorem hujus interpretationis canonum Sardicensium. Eam quippe hæsi ex illustri quodam loco Hincmari Remensis Archiepiscopi. Scribit in epistola ad Ioannem octavam Papam, quæ nomine Caroli Calvi Imperatoris scripta est, auctoritatem à Concilio Nicæo tributam synodis provincialibus ad judicandos Episcopos violatam non esse sed potius confirmatam in synodo Sardicensi, quæ præcipit ut causa Episcopi depositi terminetur in ejus provincia, secundum sententiam nimirum eorum Episcoporum qui ipsum prius judicaverant, itemque Episcoporum

& Imperij Lib. VII. Cap. III.

313

Episcoporum qui in finitima provincia com-
morantur, coram Legato Summi Pontificis;
Cujus sancte synodi (Nicæna) constitutionem
Sardicenses canones non corrulent ; qui cum
Pontificis Romani Vicario vel arbitrio causam
Episcopi in provinciali synodo judicati , etiam
Episcoporum arbitrio vel judicio qui eum judi-
caverunt , cum Episcopis qui in finitima & pro-
pinqua provincia sunt , precipiunt terminatis ; qua-
tenuis sive in manenda sive in immutanda sen-
tentia , juxta canones Nicenos , commune sit
placitum .

XV. Sanè vix credi potest tam promptos ac faciles fuisse Episcopos ut statim & absque ulla contradictione consenserint exuisse supraea auctoritate quam possidebant ut judicia sua simplici appellationi submitterent. Facilius eis persuaderi poterat ut approbarent tribui Episcopo Romano jus concedendi revisionem adversus eorum judicia , id est , jus Imperatoribus quæsitum communicari cum Pontifice Romano , eaque ratione paulatim ac sensim sine sensu adimi Imperatoribus. Neque enim Concilium in universum id jus ademit Principibus ; ut colligere possumus ex verbis canonis septimi , qua sic habent : *Si appellaverit qui dejectus est , & confugerit ad Episcopum Ecclesie Romane . Verbis quidem illis conditionalibus datur damnato facultas implorandi auxilium Episcopi Romani . Verum id non impedit quin etiam possit adire Imperatorem , cuius auctoritatem in hac materia satis manifestè agnoscit synodica epistola Concilij Sardicensis paulò antè laudata .*

XVI. Magnum tamen discrimen intercedit inter jus quod Imperatoribus competit & illud quod Romano Pontifici tribuitur. Imperatores enim cùm retractari negotia præcipiebant , majus Concilium congregabant ; ad quod evocabant Episcopos ex diversis provinciis , prout eis libuerat. At canones Sardicenses modum adhibent auctoritati Episcopi Romani , cui nihil aliud licere volunt quam ut novos judices donet Episcopos ex vicina provincia , qui unà cum prioribus judicibus interfint renovationi Concilij & judicij. Nam Episcopi provinciales , qui judicium tulerunt , interesse debent secundo judicio ; ut docet synodus ipsa in canone tertio , his verbis , *Concilium re-*
novetur , renovetur judicium ; itēmque in septi-
mo : Renovetur examen . Vnde nil mirum si
Dionysius Exiguus in lemmate hujus cano-
nis retractandi vocabulum usurpat : De pro-
vinciali synodori retractanda per Vicarios Episcopi
urbis Rome , si ipse decreverit . Vox autem illa ,
ut jam adnotatum est , revisioni competit .

XVII. Post explicatam mentem cano-

Tom. II,

num Sardicensium ; reliquum est ut ipsa eorum verba describamus.

CANON. III. *Ostiensis Episcopus dixit :*—
Quod si aliquis Episcopus judicatus fuerit in
aliqua causa , & putat se bonam causam habere ,
ut iterum Concilium renoveretur , si vobis placet ,
sancti Petri Apostoli memoriam honoremus , ut
scribatur ab his qui causam examinarunt Iulio
Romanu Episcopo . Et si judicaverit renovandum
esse judicium , renoveretur , & dei judices . Si
autem probaverit talam causam esse ut non refiri-
centur ea que acta sunt , que decreverit , confir-
mata erunt . Si hoc omnibus placet . Synodus res-
pondit : Placet .

CAN. IV. *Gaudentius Episcopus dixit :*—
Ad-
dendum , si placet , huic sententie , quam plenam
sanctitate protulisti , ut cum aliquis depositus fuerit
corum Episcoporum judicio qui in vicinis locis
commorantur , & proclamaverit agendum fibi ne-
gotium in urbe Roma , alter Episcopus in ejus ca-
thethra , post appellationem ejus qui videatur esse
depositus , omnino non ordinetur nisi causa fuerit
in judicio Episcopi Romani determinata .

CAN. VII. *Ostiensis Episcopus dixit :*—
Pla-
cuit autem ut se Episcopus accusatus fuerit , &
judicaverint congregati Episcopi regionis ipsius ,
& de gradu suo eum decesserint , si appellaverit
qui dejectus est , & confugerit ad Episcopum
Romana Ecclesie , si justum putaverit ut renove-
re exame , scriberet his Episcopis dignetur qui
in finitima & propinqua provincia sunt , ut ipse
diligenter omnino requirant , & juxta fidem ve-
ritatis definiant . Quod si is qui rogat causam
suam iterum andiri , deprecatione sua movirit
Episcopum Romanum ut è latere suo Presbyte-
rum mittat , erit in potestate Episcopi quid ve-
lit & assimet . Et si decreverit mittendos esse qui
presentes cum Episcopis iudicent , habentes ejus
auctoritatem à quo destinati sunt , erit in suo
arbitrio . Si vero crediderit Episcopos sufficere
ut negotio terminum imponant , faciet quod sa-
pientissimo consilio judicaverit .

C A P V T I V .

Synopsis.

I. Inquiritur an canones Sardicenses recepti fue-
rint per universam Ecclesiam. Probabile non est tam
bonos fuisse orientales ut solius Romani Pontificis
auctoritatem sua superiorem esse conferentur. Nam
schisma adversus illum recente fecerant.

II. Contendebant ea tempestate orientales , res in
Oriente judicatas non posse retractari in Occidente.
Probatur ex epistola Concilij Antiocheni ad Iulium.
Neque contradicit absolute Iulius ; sed facto Atha-
nasi inharet. Aut tamen nihil adversus statu Nicæna
Concilij tentari , si que synodus quepiam statuit ,
in posteriore retractentur.

III. Recepit quidem Iudicem Iulium Athanasium

Rr